

Mitt kemikaliesmarta hem – en kurs genom 6 rum

Er guide: Hillevi Persson,
Sveriges Konsumenter

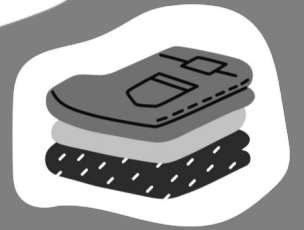
21 mars 2024

Välkomna!

DEL 6

Garderob & textilier

Syfte och mål

Syfte för kursen: Lära oss olika sätt att minska vår exponering för skadliga kemikalier i hemmet.

Mål för dagen: Att du ska känna att du har konkreta tips och råd för hur du kan köpa, ta hand om och använda textilier på ett kemikaliesmart sätt, både för din egen hälsa och för miljöns skull.

Dagens upplägg

Välkommen och incheck

Garderoben

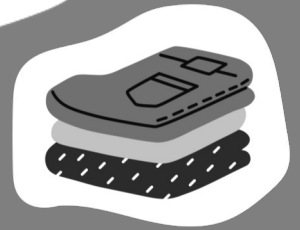
Textilens kemikalieresa

Smycken och skor

Dina kemikaliesmarta tips

Nästa steg

Tack och hej!

Under kursen:

Skriv gärna
ditt namn i
din profil

Ha gärna
kameran
på och..

mikrofon på
ljudlöst.

Ställ frågor
genom att
räcka upp
handen eller
skriv i chatten.

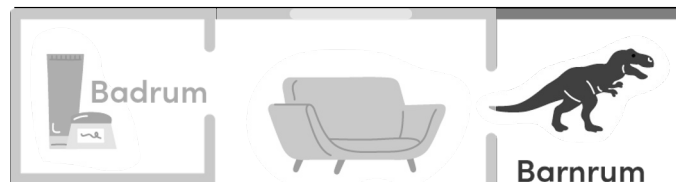
Vi parkerar
frågor som kan
tas upp senare.
kameran på.

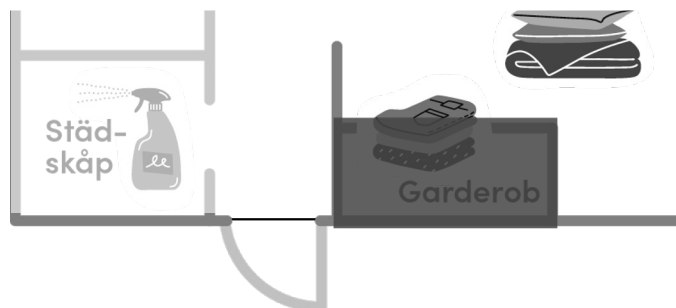
Vi kommer ta
en paus!

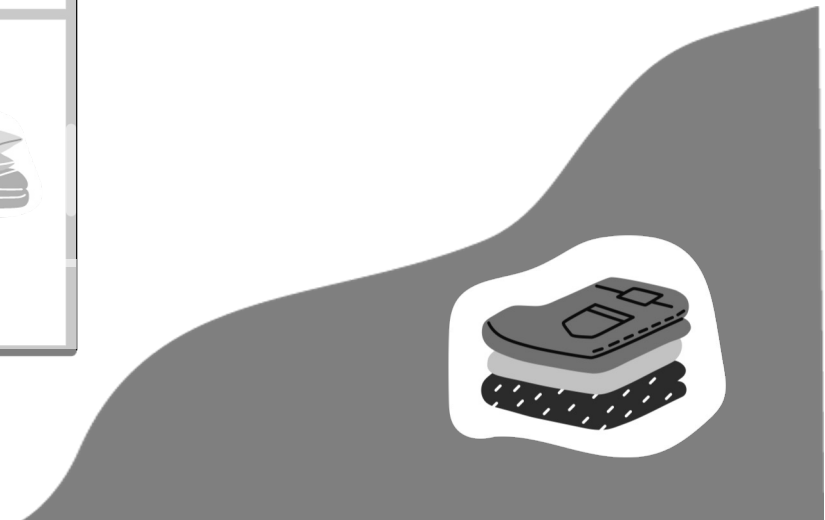
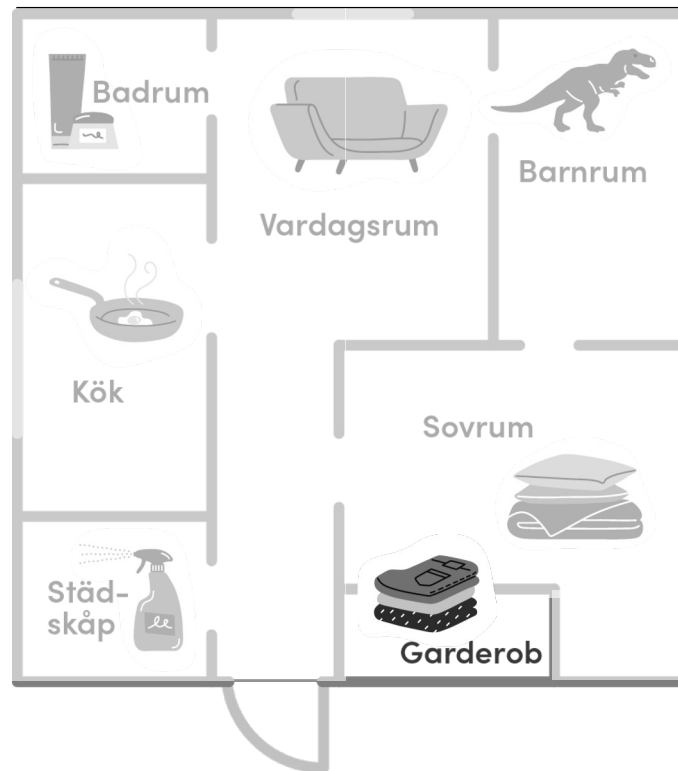
Reflektion från förra veckan: Mitt kemikaliesmarta sov- och barnrum

- 1) Hur du gjort några förändringar i sov- och barnrum hemma hos dig?
- 2) Har du delat länken med verktyget med någon och kanske börjat planera någon kemikaliesmart träff? Berätta för varandra.

Idag: Min kemikaliesmarta garderob

Mjukgörare

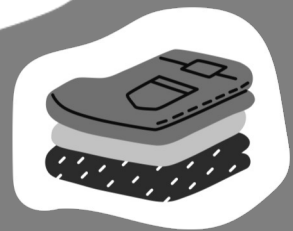
Mjukgörare

PFAS

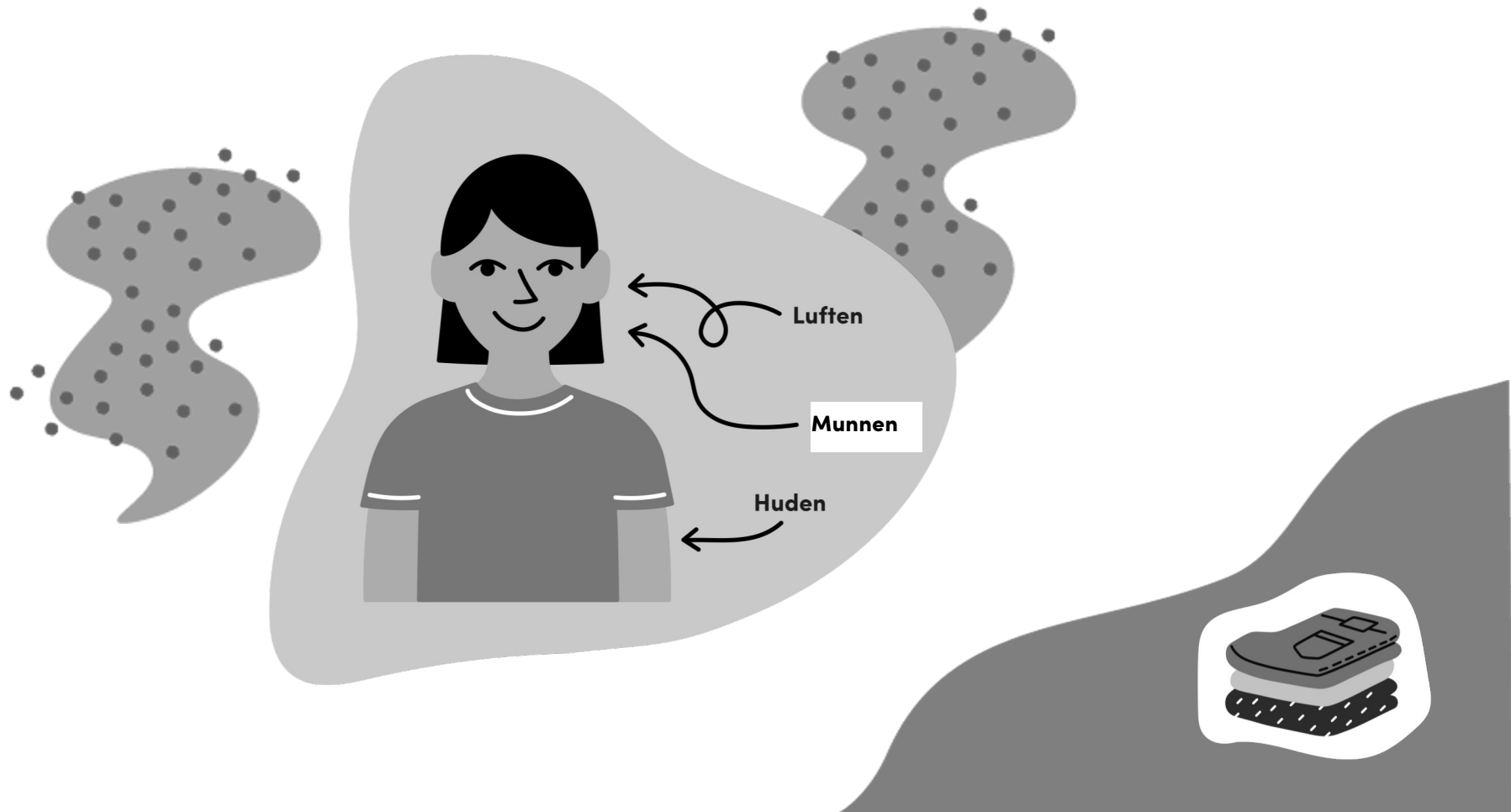
Konserveringsmedel
& antimögelmedel

Kemikalier i vardagen

Hur kommer kemikalier in i kroppen?

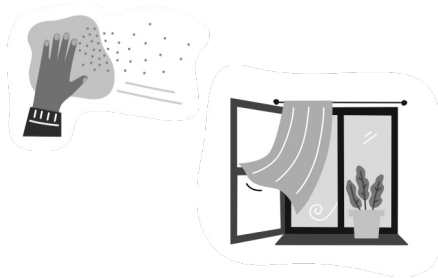
...i garderoben genom luften och huden

De viktigaste tipsen

– för att minska din exponering av skadliga kemikalier i hemmet

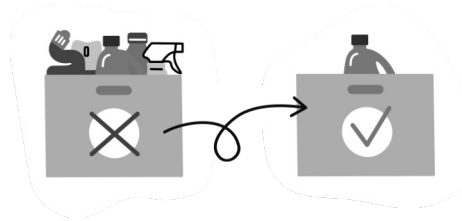
1

Vädra, dammsug & dammtorka

- för att städa bort kemikalier som samlats i dammet

2

Minimera antal produkter & prylar

- för att minska antalet kemikaliekällor (och ta hand om avfallet på ett säkert sätt)

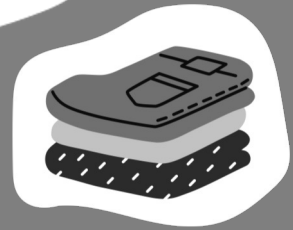
3

Handla medvetet

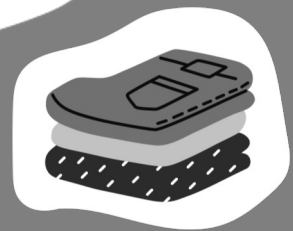
Handla produkter som omfattas av EU:s regler och titta efter miljömärkningar som är tredjepartscertifierade

Några märkningar som kollar kemikalieinnehåll i kläder & textil:

En kemikaliesmart garderob

- A** Köp begagnat– kläder, skor och textilier som redan använts och tvättats innehåller färre onödiga kemikalier. Samtidigt bidrar du inte till nyproduktion av fler kemikalier.
- B** Tvätta nya kläder – innan första användningen om de ska bäras direkt mot huden. Då tvättas överflödiga kemikalier bort.
- C** Välj PFAS-fritt – för att inte bidra till negativa hälso-och miljöeffekter. PFAS finns ofta i smuts- och vattenavvisande kläder och skor. I klädbranschen benämns PFAS på flera olika sätt: PFAS, PFC eller fluorkarboner.

Kemikalier (& andra problem) i textilier i siffror

14 kg per person / år

7,5 kg per person / år

10% av de globala CO₂-utsläppen

1 kg kemikalier = 1 kg kläder

Tvätt av syntet = 35% av primära mikroplaster till miljön

+ 9 månader minskar klimatpåverkan och vattenanvändning med 20-30 procent

Följ med på textilens kemikalieresa – genom 4 steg

Råmaterial

1

Produktion

2

Transport

3

Användning

4

Följ med på textilens kemikalieresa – steg 1

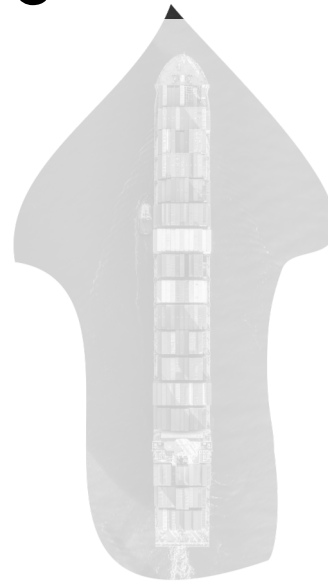
Råmaterial

1

Produktion

2

3

Användning

4

Olika fibrer och deras kemikalieanvändning

Animaliska naturliga fibrer

Bekämpningsmedelsbad för att rena ullen

Svansbehandling med kemikalier

Naturliga växtfibrer

Bekämpningsmedel för hög skörd

Särskilt hög vattenförbrukning

Naturliga konstfibrer

Hög användning av kemikalier

Hög energiförbrukning

Syntetiska konstfibrer

Petroleumbaserade

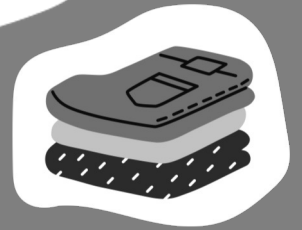
Återvunna konstfibrer

Oklart ursprung leder till osäkerhet om kemikalier i råvaran

Hög energiförbrukning

Skriv i chatten!

Kolla etiketten! Vilka material bär du?

Följ med på textilens kemikalieresa – steg 2

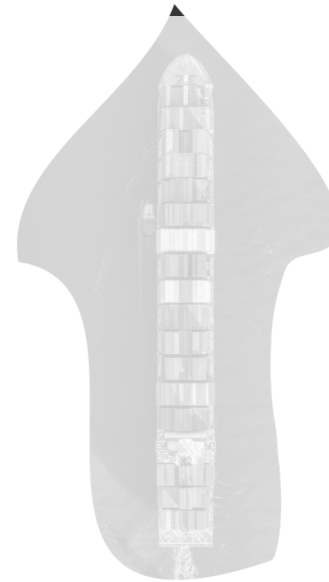
Råmaterial

1

Produktion

2

Transport

3

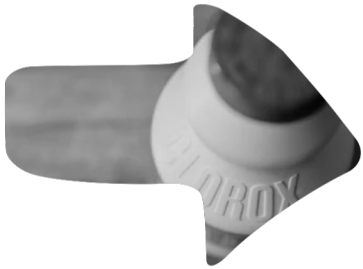

Användning

4

Kemikalier som används i produktionen

Förberedning

- Blekning
- Starka syror och baser

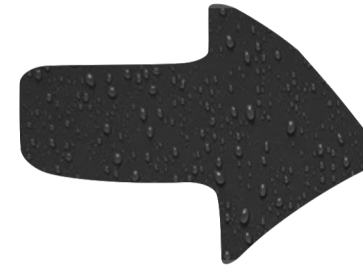
Färgning

- Lösningsmedel
- Färgämnen (t.ex. azofärgämnen)

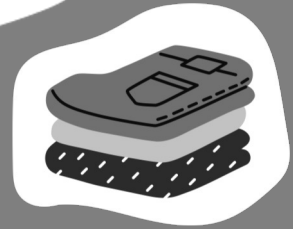
Tvättning

- Rengöringsmedel (ytaktiva ämnen)

Efterbehandling

- Flamskyddsmedel
- Vatten-/smutsavvisande kemikalier
- Mjukgörare
- Beläggning
- Strykfritt, luktfritt

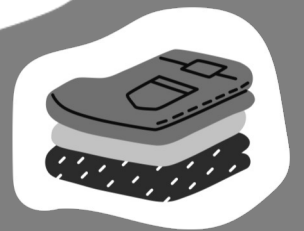

PFAS i textilier

PFAS - vatten-, smuts- och fettavvisande kemikalier används i:

- Friluftskläder
- Skor
- Tält
- Vattentätande sprayer

Tester visar: Giftfria skaljackor håller måttet!

Jackorna utan sk fluorkarboner klarade sig minst lika bra i vattentättestet i Råd & Rönns test av skaljackor.

För att välja PFAS-fria alternativ med vattenavvisande egenskaper, titta efter:

- Impregnering som är fluorkarbonfri, fluorfri, PFC-fri eller PFAS-fri
- Produkter med märkningarna: Svanen, EU Ecolabel, GOTS, Bluesign, Oekotex
- PFAS-fri impregnering hemma

Test-källa: Råd & Rön (2021)

Följ med på textilens kemikalieresa – steg 3

Råmaterial

1

Produktion

2

Transport

3

Användning

4

Kemikalier som ska skydda plagget under transport:

Konserveringsmedel och antimögelmedel innehåller formaldehyder och fenoler

**Formaldehyd används i konserveringsmedel
= cancerframkallande**

**Fenoler och klorfenoler hittades i mögelmedel
= särskilt farliga för huden och ansamlas i miljön**

Konserveringsmedel

Antimögelmedel

Följ med på textilens kemikalieresa – steg 4

Råmaterial

1

Produktion

2

Transport

3

Användning

4

Kemikalierna från kläderna tas upp i kroppen

- Genom att bära kläder kommer kemikalier in i våra kroppar genom huden och andningen
- Tvätta kläderna före första användningen!
- Kemikalier kan komma ut i avloppsvattnet vid tvätt
- Kemikalier och fibrer ansamlas i miljön

➤ **Tips! Second hand-kläder är redan tvättade...**

Vad kan vi göra?

Minska!

- Rensa
- Köp bara det du behöver

Återanvänd!

- Vårda det du har
- Byt med andra
- Köp begagnat
- Gamla kläder = Upcycling
- Reparera

Avvisa!

Textilier med...

- Stark kemisk lukt
- Plasttryck
- Antibakteriell/antiluktbehandling
- Antistatiska, skrynkefria, flamsäkra eller har malbeständig behandling

Allmän rekommendation:

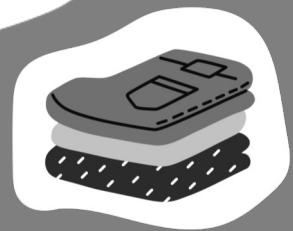
- Titta efter miljömärkningar
- Tvätta nyinköpta textilier före användning

Smycken – allt är inte guld som glittrar...

Smycken kan innehålla tungmetaller (bly, kadmium)

- Billiga smycken
- Smycken köpta online/utanför EU
- Gamla "låtsassmycken"
- Barnsmycke (räknas inte som leksaker och regleras inte av leksaksdirektivet)

Fråga butiken om innehållet!

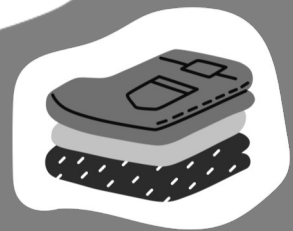
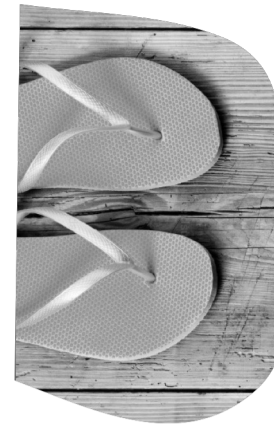
Skorna då?

Leta efter:

Icke krom-garvat läder

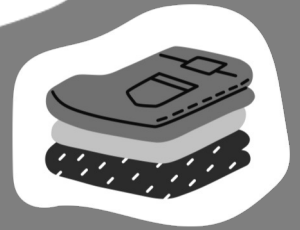
Skor utan asofärger

PFAS-fria skor, tex ej GoreTex

PAUS

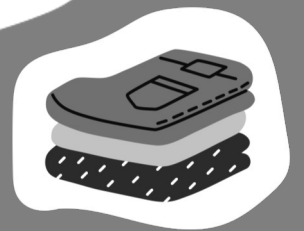
- 1) Undersök din garderob – vilka material har du där?
- 2) Hur länge brukar du använda dina plagg?
- 3) Vad skulle du kunna göra för att minska eventuell exponering för farliga kemikalier i din garderob?

Aktivitet!

Diskutera hållbara tips och trix för garderoben:

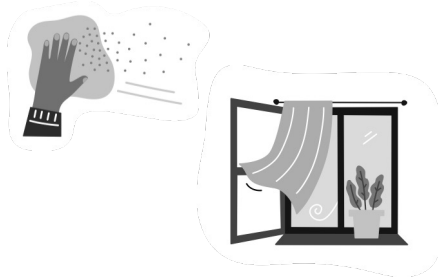
- 1) Tips för kemikaliesmarta textilier – tex då det gäller inköp, tvättning, lagning, när de inte används längre
- 2) Andra tips för att minska på kemikalier i garderoben

De viktigaste tipsen

– för att minska din exponering av skadliga kemikalier i hemmet

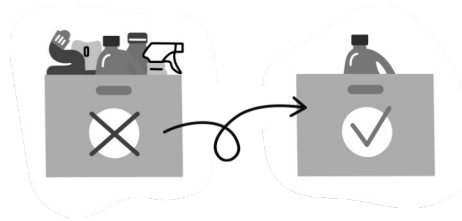
1

Vädra, dammsug & dammtorka

- för att städa bort kemikalier som samlats i dammet

2

Minimera antal produkter & prylar

- för att minska antalet kemikaliekällor (och ta hand om avfallet på ett säkert sätt)

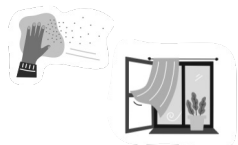
3

Handla medvetet

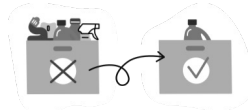
Handla produkter som omfattas av EU:s regler och titta efter miljömärkningar som är tredjepartscertifierade

1

Vädra, dammsug & dammtorka

2

Minimera antal produkter & prylar

3

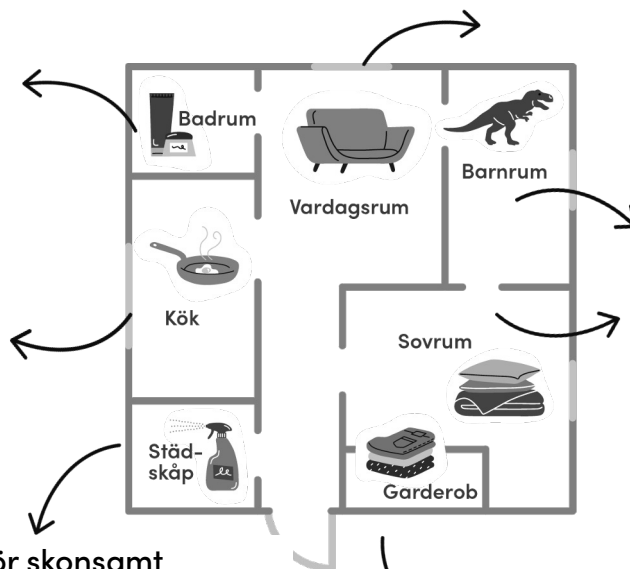

Handla medvetet

- Välj oparfymerade & ofärgade produkter
- Undvik sprayflaskor, konstgjorda rumsdofter och doftljus
- Välj PFAS-fri kosmetika

- Välj säkra material
- Minska på plasten
- Välj PFAS-fritt

- Rengör skonsamt
- Välj oparfymerade och ofärgade produkter
- Undvik produkter i sprayflaskor

- Undvik PVC-plast
- Välj möbler utan flamskyddsmedel
- Välj PFAS-fritt

- Låt elektroniken stanna utanför sovrummet
- Undvik mjuka plastprylar
- Lek med leksaker

- Köp begagnat
- Tvätta nya kläder
- Välj PFAS-fritt

Nästa steg...

- Dela länken med det digitala verktyget med familj, kompisar, grannar och kollegor
- Ordna en kemikaliesmart träff och berätta för oss!
 - > Minst en kemikaliesmart träff – få kursintyg från oss
- Bli studiecirkelledare – maila intresse till Hillevi
- Vi kommer maila er om ca 2 månader för att be er fylla i verktyget igen

**Låt oss utvärdera dagens upplägg
och kursen i sin helhet!**

Skanna med telefonen!

www.sverigeskonsumenter.se/utv_garderob

Om du fick dela en sak med en vän om vad som var viktigast för dig med den här kursen – vad skulle du säga?

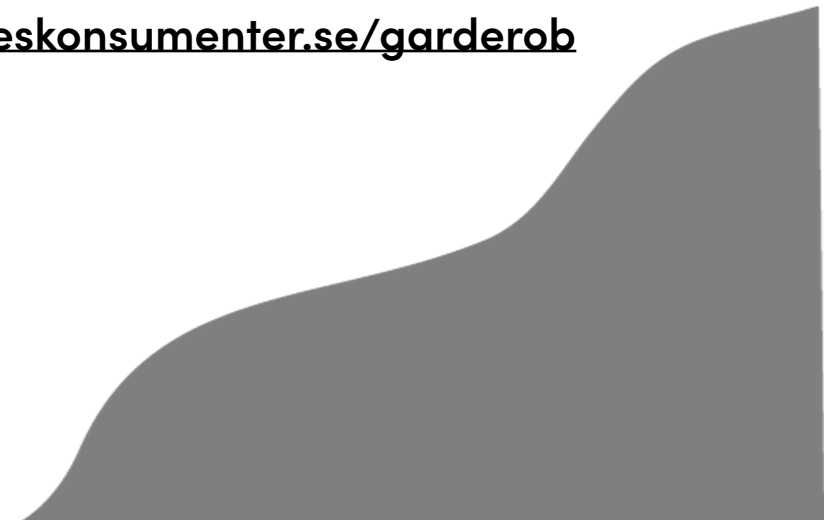

Tack för idag!

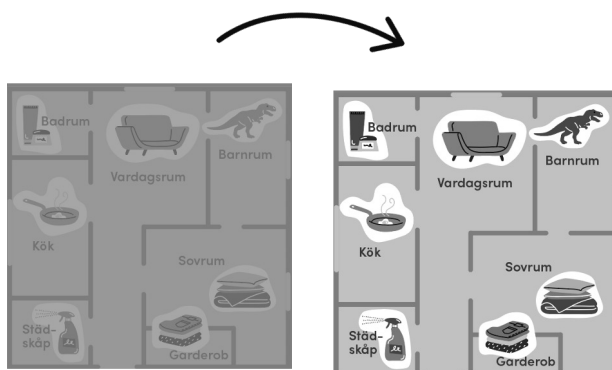

All info från idag finns på:

www.sverigeskonsumenter.se/garderob

**Stort tack från oss
– vi hoppas vi hörs igen
(om fler kemikaliesmarta hem)!**

Länkar till Sveriges Konsumenter:

www.sverigeskonsumenter.se/kursmaterial

www.sverigeskonsumenter.se/samtalsfragor

www.sverigeskonsumenter.se/verktyget

Läs mer!

Textiler

<https://www.kemi.se/rad-till-privatpersoner/kemikalier-i-material/textil>

<https://www.sverigeskonsumenter.se/vad-vi-gor/hallbar-konsumtion/hallbart-mode/>

Naturvårdsverket – textil: <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/textil/>

<https://www.hallakonsument.se/omrade/textil-och-miljo/>

BEUC, 2023 <https://www.beuc.eu/position-papers/fashion-makeover-making-sustainable-textiles-consumer-norm>

Textil som avfall

Användas igen?

Textilåtervinning – vad händer sen?

Kemikalier läcker ut

